

handelen, der er Aarsag til Opgangen, men jeg har godt Raad til at give Frihandelen alt, hvad den kan forlange — lad os altsaa sige, at Frihandelen har været Skyld i den vældige Udvikling i England op til 80erne. Men saa hører den jo ogsaa op igen. Englands Andel i Verdenshandelen under dets Kulmination, fra 1871 til 1875, udgjorde 20 pCt. af den hele Verdenseksport. I 1902 er den reduceret til 15 pCt. og i 1912 til 13,7 pCt. — alt sammen til Trods for Frihandelen, der stadig flourerer. Og dette er endda kun Overfladetal. Lad mig dog nævne i Forbindelse med dem, at i samme Tidsrum er det toldbeskyttede Tysklands Eksport i Forhold til Englands gaaet frem med 1 000 Millioner Guldmærk. Imidlertid, disse Tal for Englands Vedkommende er kun Overfladetal. Hvis vi ser dem nærmere efter, ser vi, at den Tilbagegang, der er indledet, gaar i Virkeligheden langt dybere, end disse Tal viser. Sagen er den, at for at faa en saadan Eksport, som England dog havde i det Tidsrum, er det nødt til at forcere sin Eksport af Raastoffer for at udfylde den vigende Afsætning af sine Fabrikater, og dette gør en meget stor Forskel. Fabrikaternes Andel i hele den engelske Udførsel i dette Tidsrum gaar i Forhold til den samlede Udførsel ned fra 90 pCt. til 80 pCt., og før Krigen har den ikke kunnet hæve sig op over dette Tal. Under disse Forhold strømmer der naturligvis mange Fabrikvarer ind til England fra andre Lande, fra beskyttede Lande. En bekendt Forfatter i England, Williams, bliver i 1896 opmærksom paa dette Forhold og gør Rede for det i en Brochure, der hedder „Made in Germany“, altsaa „Gjort i Tyskland“, og som giver Anledning til, at man kræver et Stempel paa alle Varer, der angiver, fra hvilket Land de er indført til England. Da man har faaet det, gaar det først rigtig op for Englænderne, at Masser af Varer, som de tidligere har købt i god Tro som engelske Varer, viser sig at være navnlig tyske og amerikanske. Nu begynder de at begribe, hvorfor Verdens industrielle Værksted har maattet indføre i Aaret 1903 f. Eks. for 2½ Milliard Kroner fremmede Fabrikata og i Aarene 1910 og 1911 for 3 Milliarder i hvert. Nu begynder de at forstaa, hvordan det kan gaa til, at de gamle engelske Industrier som Silke, Ure, Skotøj og andre og nye som Sukker viser sig i Færd med at forsvinde.

Og vender vi os mod de Hovedraastoffer, hvoraf England har forceret Ud-

førselen for dog at holde sin Eksport oppe paa det mest mulige, ser vi, at til Trods for disse Anstrengelser gaar det tilbage med denne Udførsel maalt med Verdensudførselen, altsaa med Fremskridtet i andre Lande. Endnu omkring 1870 frembragte England Halvdelen af Verdensproduktionen af Jern og Kul, men i Aaret 1900 kun en Sjattedel af Jernet og godt en Fjerdedel af Kullene. De amerikanske Fristater indtog i 80erne Førstepladsen i Staalproduktionen og i 1890 Førstepladsen med Hensyn til Malm og Jern og i 1893 med Hensyn til Kullene. Selv Tyskland havde før Krigen passeret England med Hensyn til Jern- og Staalproduktion og nærmede sig det Tidspunkt, hvor de kunde gøre det med Hensyn til Kulproduktion — det skal bemærkes, at de tyske Kul ikke er af den samme Godhed som de engelske — medens England maatte indføre nærvæd en Trediedel af sit eget Forbrug af Jernmalm, nemlig 7 Mill. t af 22 Millioner. Aschehoug fortæller, at Lederne af den amerikanske Staaltrust har udtalt, at det var deres Hensigt ved Dumping at oversvømme Frihandelens faste Borg saaledes med Jernvarer, at dens Jernindustri skulde blive ødelagt.

Spørges der paa den anden Side om Englands Forbrug f. Eks. af et af Verdens vigtigste Raastoffer, Bomuld, saa ved vi, at omkring 1800 brugte Lancashire næsten hele Bomuldshøsten. Endnu i 1870 var England foran hele den øvrige Verden taget under eet, men i 1890 var det europæiske Fastland gaaet forbi, og i 1898 var ogsaa Amerika forbi. Nu kan De sige, at det var, fordi der blev produceret saa meget mere Bomuld, men vi har ogsaa de absolutte Tal: I Løbet af 25 Aar gik Englands Forbrug af Bomuld ned fra 50 pCt. til 28 pCt. Schulze-Gaewernitz, som er en af de i engelske Forhold bedst bevandrede Økonomer og fuldkommen Ekspert med Hensyn til Bomuldsindustrien, har allerede nogle Aar før Krigen udtalt, at den engelske Bomuldsindustri var stationær og længe havde været det, den udviklede sig ikke yderligere. Og Tekstilindustrien er Rygraden i hele den engelske Industri.

Hvem var saa Konkurrenterne under denne Tilbagegang under Frihandelssystemet? Det var i allerførste Linie de to udprægede Beskyttelseslande Tyskland og de nordamerikanske Fristater. Hvad Tyskland angaar, var det jo, som jeg allerede har sagt, slaaet ind paa Frihandelen ved Traktaten af 1862, og det gik videre med